

Edutus Főiskola Tatabánya, Budapest	AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS
<p><i>kereskedelem és marketing</i> alapképzési szak <i>e-kereskedelem; marketingkommunikáció</i> specializációk</p> <p>működő képzés értékelése: 2007/10/XI/1. sz. MAB határozat (<i>a Modern Üzleti Tudományok Főiskoláján</i>)</p>	<p>2016/1/VII/3/5. sz. MAB HATÁROZAT A (AKKREDITÁLT) A szak akkreditációja – <i>a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén</i> – 2021. január 31-ig hatályos, <u>magyar nyelvű</u> képzésre, a megjelölt hiányosságokra reagáló intézkedési terv 2016. március 31-ig történő benyújtása mellett és 2017 szeptemberében indítandó követő (monitor) eljárás közbeiktatásával.</p>

Minőségértékelés

A monitor eljárás oka:

- A tantárgyakhoz kapcsolódó szakirodalmak korszerűsége, folyamatos tananyagfrissítés szükségessége
- Az oktatók publikációs tevékenysége, elsősorban a nagy óraterhelésű vezető oktatóké
- Csökkenő hallgatói létszám, alacsony diplomaszerzési arány, különösen a levelező képzésben

A monitor eljáráshoz az intézmény **2017. szeptember 15-ig** nyújtsa be a hiányosságok orvoslására tett intézkedésekről szóló tájékoztatóját.

1. A képzési és kimeneti követelményeknek, valamint az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzés tartalma

Az Edutus Főiskola a tatabányai székhelyén és a budapesti telephelyén magyar nyelven folytat teljes idejű nappali és részidejű képzést a *kereskedelem és marketing* alapszakon. A szak tanterve megfelel a KKK-nak, a szakma protokolljának, a MAB elvárásainak. A 7 félév teljesítése során az előírt 180+30 kredit megszerzése teljesül. Az intézmény nappali képzésén 2160 óra a képzési terhelés, a levelező képzésben a felkínált kontaktórák száma 696. A szakon két specializáció – *e-kereskedelem; marketingkommunikáció* – közötti választást is felkínálnak a hallgatók számára, bár az önértékelésben jelzik, ez akkor lehetséges, amennyiben megfelelő csoportlétszám biztosítható. Miután a szak a főiskolán meglehetősen mérsékelt hallgatói létszám mellett kerül szervezésre, végiggondolandó a specializációk változatlan kínálata.

Az elvárt kompetenciák elsajátítása a vizsgált dokumentumok alapján teljesül.

A tananyagok meglehetősen korszerűek, a tantárgyleírásokat áttekintve mégis javasolható a folyamatos frissítés, a kiadott irodalmak oldalszámainak meghatározása is, nem csupán egy adott könyv paramétereinek megadása, hiszen így aránytalanul nagy lehet a hallgatói terhelés.

Sikeresen törekednek a főiskola oktatói saját fejlesztésű anyagok készítésére is, többek között a kor új módszereinek felhasználásával.

Személyi feltételek

A szakfelelős, Kandikó József és a specializációfelelősök (Géro Imre, Bernschütz Mária) szakmai megfelelése, szakmai teljesítménye bizonyítható, országos szakmai láthatóságuk megfelelő, bár elsősorban publikációkkal ez még fejleszhető. A szakfelelős a szakon egy kurzust oktat, a specializációfelelősök jelentős mértékben veszik ki részüket a szak, az adott szakirány képzéséből. A szakfelelős **nem tesz eleget** a MAB előírásának, amely szerint „a szakfelelős a szakindítás időpontjától számítva egy képzési ciklus befejezéséig 70. életévét nem tölti be.”

Az oktatói kör szakmai kompetenciája bizonyítottan tűnik, megfelelő az AT/AE/V oktatók aránya. A képzésben felkínált 48 tantárgyból 41 felvétele kötelező, mindezeket 40 oktató oktatja. A szak oktatói meglehetősen magas heti óraszámokat teljesítenek. A szak oktatóinak egy része pedig az átlagot meghaladó óraterheléssel rendelkezik, ami az oktatóktól elvárt egyéb teljesítmények, pl. a rendszeres publikálás megvalósítását gátolja. A kiemelt terhelésű oktatók esetleges kiesése komoly helyettesítési gondokat okozhat.

Tudományos háttér

A komoly óraterheléssel rendelkező vezető oktatók esetében a tudományos kutatások háttérbe szorulnak, a publikációs aktivitás nem feltétlenül éri el a szükséges mértéket. Más oktatók az elvárt mértékű tudományos tevékenységet felmutatják.

A tanszék oktatói közül többen az MTA különféle al- és szakbizottságainak tagjai, szakmai kapcsolatot több hazai és külföldi egyetemmel, főiskolával tartanak fenn. Kifejezetten kutatói műhelyt, meghatározott témákra szervezett kutatócsoportokat kevésbé működtet a főiskola, egy ilyen műhelyt (HÉLIA) nevesítenek.

Infrastrukturális feltételek

A két képzési helyszín infrastrukturális feltételei alapvetően eltérőek.

A *tatabányai helyszín* nagyvonalúan felszerelt, és bőséges oktatási terekkel, nagy területű könyvtárral rendelkezik, mind az internetes keresést lehetővé tevő számítógépes asztalokkal, mind a hagyományos olvasást-tanulást szolgáló asztalokkal rendelkezik. A könyvtár megfelelően berendezett és ellátott, szakkönyvállománya kielégítő, emellett az általános művelődést is szolgálja. A nyitvatartási rend, illetve a személyzet rugalmassága segíti, hogy a hallgatók igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait. Az állomány biztonságos védelme megoldott. Több tanterem az ún. *webinárium* felvételek készítésére alkalmas technikával is felszerelt. Ez a technika korszerű, és mind az oktató, mind a hallgatók számára új tanítási/tanulási módszereket tesz lehetővé. A hallgatók egyértelműen pozitívnak találták ezt a módszert, ami az előadások és szemináriumok felvételével, rögzítésével és rendszerezésével új dimenziót ad az oktatásnak. Különösen a részidejű, levelező hallgatók számára nyújt kedvező lehetőséget az előadások weben történő otthoni egyidejű követése és a bekapcsolódás lehetősége, illetve a többszöri utólagos visszahallgatás lehetősége.

A *budapesti helyszín* néhány év alatt több költözésen esett át. Szembetűnő a zsúfoltság. Kritikusnak az oktatók elhelyezését lehet értékelni, a zsúfolt szobák kevésbé alkalmasak a szakmai konzultációkra, beszélgetésekre, órai felkészülésre. A rendelkezésre álló irodák és tanteremek jól felszereltek, itt is megtalálhatók a *webinárium* berendezések. Szükség esetén lehetőség van az épületben lévő, más szervezetekhez tartozó termek használatára, például az Auditorium Maximum bérlésére. A budapesti hallgatóknak hozzáférésük van az azonos épületben levő Általános Vállalkozási Főiskola (ÁVF) 40 ezer kötetes könyvtárához, ahol az Edutus 2000, a képzéshez szükséges könyvet helyezte el. A könyvtár állománya továbbfejlesztésre szorul, még akkor is, ha (az IBS-be beolvadt, és e képzési helyszínen a képzést kifuttató) ÁVF könyvtárát a jövőben is használhatják. A hallgatók véleménye szerint a nyitvatartási rend megnehezíti a könyvtár igénybevételét még a nappali tagozatos hallgatók számára is.

Számos tankönyv, példatár e-book formában érhető el.

A hallgatók véleménye szerint a budapesti helyszínen a számítógépek lassúak és elavultak. Bizonyos szakmaspecifikus szoftverek elérhetőségét hiányolták a végzett és a tudásuk gyakorlati hasznosíthatóságának tapasztalatával rendelkező hallgatók. Különösen a más intézményből átjött hallgatók hangsúlyozták a főiskolának azt az előnyét, hogy az ügyintézés hallgatóbarát.

Rendelkezésre áll még az Edutus Rendezvényközpont Falk Miksa utcai épülete szakmai események megtartására.

A képzési létszám és kapacitás

A vizsgált 2009/10-2014/15 közötti időszakban a tatabányai képzés tervezett éves felvételi keretszáma folyamatosan változott. A teljes idejű képzésben 100, 80, 60, 80, 110, 90 hallgató felvételét tervezték évente, a részidejű képzésben 115, 65, 60, 80, 95, 80 hallgatóét. A budapesti képzés tervezett éves felvételi keretszámai kevesebb változáson estek át. A teljes idejű képzésben 100, 60, majd folyamatosan 120 hallgató felvételét tervezték, a részidejű képzésben 115, 70, majd ugyancsak 120 hallgatóét.

A vizsgált időszak alatt jellemzően nem tudta a főiskola a felvételi keretét betölteni egyik képzőhelyen és egyik képzési formában sem. Folyamatos volt az összes jelentkezések és az első helyes jelentkezések számának csökkenése is. A hallgatói létszám folyamatos csökkenése komolyabb mértékben érintette a tatabányai székhelyű képzéseket, bár a budapesti tervezett kapacitásokat sem tudja elérni az aktív hallgatói létszám. Ilyen módon az intézmény személyi és tárgyi kapacitása elegendőnek mutatkozik a hallgatói létszám és a szak működtetésével kapcsolatos feladatok kezelésére. Tatabánya esetében feltűnő, hogy jóval komolyabb létszámot is tudna a képzési hely fogadni. Amennyiben növekvő hallgatói létszám jelenne meg az elkövetkezendő években, akkor a szűk kapacitás inkább az oktatói erőforrás oldaláról jelentkezne.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kurzusok tervezése, megvalósítása illeszkedik a szakmai szttenderdekhez, nagyrészt jól strukturált a tudásátadás előadások és gyakorlatok tekintetében. Miután viszonylag kis csoportok alkotják a szakon tanulók közösségét, így az

oktatás jellege akkor is inkább interaktív, ha egyébként előadásról van szó. A kis csoportlétszámok akár az egyéni fejlesztéseket is lehetővé teszik. Meglehetősen sok új, a mai korra reagáló oktatási módszert, feladatsort dolgoztak ki a főiskola munkatársai. A *webinárium* elsősorban a távolság és az idő problémájából adódó megoldási lehetőséget célozza főképp a levelező képzésben részt vevő hallgatók esetében, ennek segítségével vizsgára való készüléskor is újranezhetők előadások. Különböző tárgyak keretében sor kerül a blogírástól a *gamification* alkalmazásáig sokféle figyelemfelkeltő, korszerű feladat megoldására.

Miután a hallgatók jelentős részének a nyelvtudása kívánni valót hagy maga után, az idegen nyelvű szakirodalom olvasásának elvárása sem teljes körű. Viszont számos meglehetősen jó, gyakorlati képzést támogató módszert alkalmaznak a képzés során, például esettanulmány feldolgozást, internetes vállalati elemzéseket. A hallgatói projektek készítése is bevett eljárás.

Értékelés és ellenőrzés

Az egyes tárgyak félévenkénti megoszlása, azok számonkérési rendszere megfelelő, ajánlható azonban, hogy bizonyos 3 kreditet tárgyakat gondoljanak végig, hiszen ezzel a kollokviumi vizsgák számát is növelik.

A gyakorlati ismeretek és a szakmai gyakorlat értékelése megfelelő módon történik, a szakdolgozati témaválasztás gyakorlata bejáratott rendszerű.

A záróvizsga szabályozásában rögzítik a kreditek teljesítésének és a diplomamunka határidőre történő beadásának előfeltételét. A diplomamunka követelményei megfelelő módon transzparenssek a hallgatók számára. A két specializáció témái körülbelül azonos arányban jelennek meg a szakdolgozatírók munkáiban. Négy konzultációt írnak elő, valamint azt, hogy mind a belső, mind a külső bíráló védésre bocsáthatónak minősítse a szakdolgozatot. A védelem mellett záróvizsga tételeket is előírnak.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A vizsgált időszakban Tatabányán nappali képzésre 130 hallgatót (42, 17, 36, 17, 15, 3) vettek fel, részidejű képzésre 159 hallgatót (41, 27, 51, 14, 10, 16). A budapesti nappali képzésre 287 hallgató (65, 42, 105, 38, 14, 23) nyert felvételt, a részidejű képzésre 303 hallgató (54, 46, 103, 55, 18, 27).

Az utóbbi évek csökkenő hallgatói létszámadatai elgondolkodtatóak, hiszen a tatabányai székhely esetében 20 fő alatti nappali csoportok indultak. A levelező képzésre ugyanez a mérsékelt számadat jellemző, különösen alacsony a 2013-2014-es tanév csoportszáma. Valamivel magasabb a budapesti nappali és részidejű képzés csoportszám/évfolyamszám.

Tatabányán a vizsgált időszakban nappali képzésben 80, levelező képzésben 40 diplomát adtak ki. Budapesten a nappali képzésben 111, levelező képzésben 59 diploma kiadására került sor.

A lemorzsolódás mértéke a levelező képzésben résztvevők esetében meglehetősen magas, 30% körüli, a nappali tagozaton 10-20% közötti. A lemorzsolódás egy részét kevéssé lehet megakadályozni. A felvett hallgatók jelentős része nem az elvárt ütemben haladt, sőt a nyelvtudás hiányának következtében diplomához sem tudtak jutni. A vizsgált években nyelvvizsgahiány miatt a záróvizsga után – eltérő mértékben, de – 50-75% nem tudott diplomát szerezni. A nappali képzésben résztvevők körülbelül 40%-a rendelkezett nyelvvizsgával a belépéskor. Ezek a számok utalnak arra, hogy már a képzésbe kerülő hallgatók nyelvismerete sem megfelelő, és hiába próbálnak a képzés során segíteni, mindez nem elegendő az előírt feltételek teljesítéséhez.

A hallgatók mesterképzésre való felkészítése kevéssé eredményes, mindez azonban elsősorban a beérkező hallgatók motiváltságának és a gazdasági-társadalmi körülmények alakulásának következménye. Az önálló kutatásokhoz megfelelő segítséget kapnak a hallgatók, bevonják őket a TDK munkába, a szakkollégiumi élet is intenzív. Különböző ösztöndíjakkal, hallgatói versenyeken való részvétel segítségével is támogatják a tehetséges hallgatókat.

A főiskolán végzetek elhelyezkedése kötődik a kötelező szakmai gyakorlati helyhez, így a hallgatók kb. fele főállású munkaviszonnyal rendelkezett már az abszolutórium megszerzésekor. A hallgatók elsősorban a kkv szektorban találják meg munkájukat.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szakért a Kereskedelem és Marketing Tanszék oktatói gárdája felelős, az oktatók intenzív kapcsolatot a tanszéken belül építenek ki, de együttműködésre nyitottak más tanszékek oktatói, kutatói irányába is. A szak felelőse a főiskola korábbi rektora, a *marketing* szakma elismert vezéregyénisége, aki a szakot érintő oktatási kérdésekben megfelelő önállósággal képviseli a képzés színvonalas megvalósítását.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás

A főiskolán a minőségirányítási tevékenységet intézményi szinten szervezik, minden szakra egységesen alkalmazzák. A Minőségirányítási Bizottság a Szenátus állandó bizottsága, melynek feladatait az ügyrendje részletesen szabályozza. Az operatív feladatok ellátását a Minőségirányítási Iroda végzi. A Kereskedelem és Marketing Tanszék a főiskola más szervezeti egységeihez hasonlóan éves önértékeléseket és minőségfejlesztési programokat készít. A hallgatói megkérdések is rendszeresek, így nem csupán oktatói, hanem hallgatói elégedettséget is monitorizálnak.

A kereskedelem és marketing alapszakon végzetek véleményéről 2011-től évente készül kutatás, miután a Főiskola a DPR-t 2010-ben bevezette. A megkérdések alapján a hallgatók értékelték a kapott elméleti képzés színvonalát, a gyakorlatorientált képzést és az oktatók kiemelkedő szakmai tapasztalatát.

A kereskedelem és marketing szak 2007. évi akkreditációja és a 2013-as intézményi akkreditáció kapcsán megfogalmazódott MAB javaslatok jelentős részére ugyan reagált az intézmény, mégis a jelenlegi ajánlások kísértetiesen hasonlóak a korábbiakhoz, vagyis nem sikerült teljes mértékben megoldani a működésben tapasztalt hiányosságokat. Mindez nem akadályozza az akkreditációnak, de a továbbfejlődés irányát mégis kijelöli.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az önértékelés kritikus, de reális képet rajzolt a kereskedelem és marketing szaknak a főiskolán történő működtetésével kapcsolatosan. A külső feltételek nevesítésével egyetértve kiemelhető, hogy az önértékelés készítői széleskörű rálátással rendelkeznek a mai szakmai világra. Különösen fontos annak a megállapítása, hogy a képzésbe kerülő hallgatók hozott felkészültsége, mutatott motiváltsága meglehetősen alacsony szintű. Az erősségek esetében a kis létszám miatti interaktivitást, a digitális és online elérhető tananyagok segítő hatását emelték ki. Gyengeség az oktatók hazai és nemzetközi mérsékelt láthatósága, az Edutus név korlátozott ismertsége. Fejlesztési lehetőségek találhatóak a további digitális tananyagok készítésében, illetve a duális képzés irányába való elmozdulásban. Veszélyeket fogalmaztak meg az önértékelésben a képzőhelyek közötti verseny további fokozódása, illetve a marketingesek iránti kereslet csökkenése kapcsán.

Kitörési pontokat is megfogalmaztak: egyrészt az online kommunikáció további és fokozott alkalmazását az oktatásban, másrészt a szakmai oktatási munka még nagyobb mértékű személyre szabottságát. Célként fogalmazódott meg az alkalmazott tudományok egyetemévé való válás.

Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Életkori korlát miatt új szakfelelős megnevezése szükséges.
2. A szak több képzési helyszínen és képzési formában való működése a jelen hallgatói számok mellett elgondolkodtató. Fontos lenne a szak sajátosságait megfelelően kiemelve kommunikálni a felvételizőknek azokat az előnyöket, amelyeket ez a főiskola képes a felvetteknek nyújtani. A hallgatói létszám növelése nem egyszerű feladat Budapesten az éles versenyhelyzetben, de Tatabányán sem, ahol viszont korlátozott érdeklődést lehet tapasztalni. Mindezek a költségtérítéses képzés megjelenésével váltak markáns jellemzővé.
3. Megfontolásra ajánlható a specializációk működtetésének meggondolása a korlátozott hallgatói létszám miatt.
4. Az oktatói kar leterheltsége meglehetősen komoly mértékű, akadályozza a tudományos kutatásokat, publikációkat. Még esetleges hiányzásokra sem tud a jelenlegi létszám rugalmasan reagálni, több oktató terhelése a teljesítési határon mozog. Ezt a tananyagfrissítés is megsínyli.